

Гийом Мюсо

ТАЙНИЯТ ЖИВОТ НА ПИСАТЕЛИТЕ

София, 2019

GUILLAUME MUSSO

LA VIE SECRÈTE DES ÉCRIVAINS

© Calmann-Lévy, 2019

© Издателство „Изток-Запад“, 2019

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Венера Атанасова, превод, 2019

© Фиделия Косева, корица, 2019

ISBN 978-619-01-0528-2

Гийом Мюсо

Тайният живот
на
писателите

Превод от френски
Венера Атанасова

СЕРИЯ „КРАСНОГЛЕД“

„Творци на съвпадения“, Йов Блум

„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер

„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс

„Еуфория“, Лили Кинг

„Момичето от Бруклин“, Гийом Мюсо

„Лято по френски“, София Наш

„Един аристократ в Москва“, Еймър Тауълс

„Брачният пакт“, Мишел Ричмънд

„Еротични истории за пенджабски вдовици“, Бали Каур Джасвал

„Жените, които купуват цветя“, Ванеса Монфорт

„Парижката квартира“, Гийом Мюсо

„Люляковите момичета“, Марта Хол Кели

„Между небето и Лу“, Лорен Фуше

„Изгубени кучета и самотни души“, Люси Дилън

„Завръщането на Албърт у дома“, Омър Хикъм

„Момичето и нощта“, Гийом Мюсо

„Сто парченца от мен“, Люси Дилън

„Момичето, което някога познаваше“, Трейси Гарвис Грейвс

„Невероятните приключения на сестрите Шергил“, Бали Каур Джасвал

„Тайният живот на писателите“, Гийом Мюсо

Съдържание

Пролог	11
--------------	----

ПИСАТЕЛЯТ, КОЙТО СПРЯ ДА ПИШЕ

1. Първото качество на един писател	21
2. Да се научиш да пишеш	35
3. Списъците за пазаруване на писателите	43
4. Да интервюираш писател	61
5. Приносителката на историята	78

АНГЕЛЪТ СЪС ЗЛАТИСТИ КОСИ

6. Отпускът на писателя	91
7. Под яркото слънце	107
8. Всеки човек е сянка	123
9. Смъртта на близките ни	133

НЕОПИСУЕМАТА ИСТИНА

10. Писателите срещу останалия свят	151
11. И така през нощта	162
12. Променящ се облик	170
13. Мис Сараево	183
14. Двама оцелели от небитието	195

Епилог	209
--------------	-----

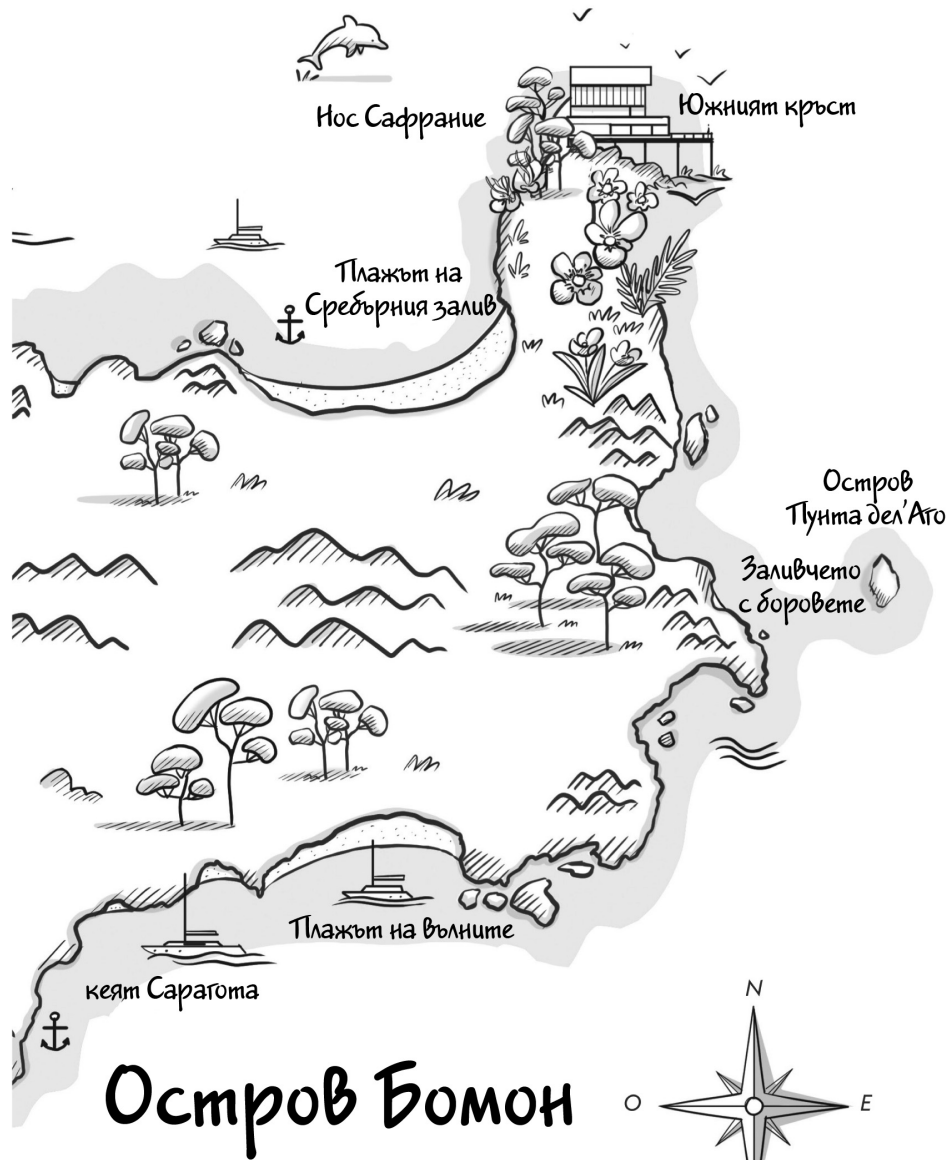
<i>Истина и измислица</i>	222
---------------------------------	-----

На Нейтън

За да оцелееш, трябва да разказваш истории.

УМБЕРТО ЕКО
„ОСТРОВЪТ ОТ ПРЕДИШНИЯ ДЕН“

Пролог

Мистерията около Нейтън Фоулс

(в. „Соар“, 4 март 2017 г.)

След близо двайсетгодишно отсъствие от литературната сцена авторът на митичния роман „Странната Лорелай“ продължава да очарова читателите от всички възрасти. Живеещ уединено на един средиземноморски остров, писателят упорито отказва да дава интервюта в медиите. Проучване на отшелника от остров Бомон.

Наричат го Ефектът на Стрейзанд – колкото повече се стремите да скриете нещо, толкова повече привличате внимание върху онова, което искате да скриете. След внезапното си оттегляне от света на литературата на трийсет и пет годишна възраст Нейтън Фоулс стана жертва именно на този порочен механизъм. Обвит от тайнствена аура, животът на френско-американския писател породи през изминалите две десетилетия подобаващ брой клюки и слухове.

Роден в Ню Йорк през 1964 г. в семейството на баща американец и майка французойка, Фоулс прекарва детството си в Парижкия район, но се връща в Съединените щати, за да завърши образованието си, първо в частното училище „Филипс Академи“, а после в Йейлския университет. Завършва право и политически науки, след това се посвещава на хуманитарна дейност, като работи няколко години към организацията „Действие срещу глада“ и „Лекари без граници“, най-вече в Салвадор, Армения и Кюрдистан.

УСПЕШНИЯТ ПИСАТЕЛ

Нейтън Фоулс се завръща в Ню Йорк през 1993 г. и публикува първия си роман „Странната Лорелай“ – пътят към осъзнаването на една тийнейджърка, затворена в психиатрична болница.

Успехът не идва веднага, но след няколко месеца информацията за романа, предавана от уста на уста, особено сред младите читатели, го извежда начело в класацията на бестселърите. Две години по-късно, с втората си книга „Едно американско градче“ – полифоничен роман от близо хиляда страници – Фоулс печели наградата „Пулицър“ и се налага като един от най-оригиналните автори в американската литература. В края на 1997 г. писателят изненадва отново литературния свят. Установил се вече в Париж, той публикува новата си творба направо на френски език. „Съкрушените“ е сърцераздирателна любовна история, но също така и размисъл за скръбта, душевния мир и силата на писането. Именно по този повод френската читателска публика истински го открива, особено чрез участието му в специалното издание на телевизионното предаване „Културен бульон“ със Салман Рушди, Умберто Еко и Марио Варгас Льоса. През ноември 1998 г. той се появява отново в това шоу, което се оказва и неговата предпоследна медийна изява. Седем месеца по-късно, едва трийсет и пет годишен, Фоулс обявява в едно разтърсващо интервю за агенция „Франс Прес“ своето окончателно решение да спре да пише.

ОТШЕЛНИКЪТ ОТ ОСТРОВ БОМОН

Оттогава писателят отстоява това си решение. Фоулс не е публикувал нито една книга, нито е дал интервю на някой журналист. Той също така отхвърля всички искания за филмова или телевизионна адаптация на романите му. Неотдавна компаниите „Нетфликс“ и „Амазон“ отново претърпяха неуспех въпреки – както се говори – примамливите оферти, които са му направили.

В продължение на почти двайсет години оглушителното мълчание на „отшелника от остров Бомон“ не престава да подхранва хорското любопитство. Защо Нейтън Фоулс – едва на трийсет и пет години и на върха на успеха си – избра доброволно да се оттегли от обществения живот?

„Няма никаква мистерия около Нейтън Фоулс – казва неговият литературен агент Джаспър Ван Уик. – Няма тайна за разгадаване. Нейтън просто се ориентира към нещо друго. Той определено затвори страницата на писането и издателския свят.“ Запитан за ежедневието на писателя, Ван Уик отговаря неопределено: „Доколкото знам, Нейтън се занимава с личните си работи.“

„ЖИВЕЙ В УЕДИНЕНИЕ, ЗА ДА СИ ЩАСТЛИВИ!“

За да сложи край на очакванията на читателите, агентът му уточнява, че авторът „не е написал нито ред през последните двайсет години“ и е категоричен: „Макар често да сравняват „Странната Лорелай“ със „Спасителят в ръжта“¹, Фоулс не е Селинджър – в дома му няма сейф, пълен с ръкописи. Никога няма да има нов роман от Нейтън Фоулс дори след смъртта му. Това е абсолютно сигурно.“ Предупреждение, което никога не е обезкуражавало най-любопитните да се стремят да научат повече. През годините много читатели и журналисти предприеха пътуване до остров Бомон, за да гушат около къщата на Фоулс. Вратата ѝ винаги бе затворена за тях – недоверие, което, изглежда, е обзело и жителите на острова. Това не е много изненадващо за място, където дори и преди идването на писателя хората са се ръководили от максимата „Живей в уединение, за да си щастлив“. „Общината не дава информация за самоличността на своите жители, независимо дали са прочути, или не“, казват от секретариата на кмета. Малко са и местните жители, които са готови да говорят за писателя. Онези, които се съгласяват да ни отговорят, омаловажават присъствието на автора на „Странната Лорелай“ на техния остров. „Нейтън Фоулс не живее изолирано, нито се е затворил в себе си – казва Ивон Сикар, съпругата на единствения лекар на острова. – Често го виждаме зад волана на неговия „Мини Моук“, когато идва да пазарува в „Егс Корнър“ – единственият супермаркет в града.“ „Той също така посещава кръчмата на острова особено когато предават мачовете на „Олимпик Марсилия“ – казва собственикът на заведението. Един от редовните посетители в кръчмата отбелязва: „Нейтън не е дивак, както понякога го описват журналистите. Той по-скоро е приятен човек, който познава добре футбола и обича японското уиски. Може да го разгневи само една тема – ако го заговорите за романите му и за литература, тогава той просто напуска кръчмата.“

¹ Роман от американския писател Джеръм Дейвид Селинджър, една от най-известните му творби.
(Всички бележки под линия са на преводача.)

ПРАЗНИНА В ЛИТЕРАТУРАТА

В средите на неговите събратя по перо има много безусловни поддръжници на Фуулс. Том Бойд например изпитва безгранично възхищение към него. „Благодарение на неговите творби съм имал някои от най-прекрасните си литературни преживявания и той безспорно е един от писателите, към които имам дълг“, казва авторът на „Трилогията на ангелите“. Идентично е и мнението на Тома Дьогале, който смята, че посредством три много различни книги Фуулс е сътворил едно оригинално произведение, което ще остави трайна следа в литературата. „Разбира се, както всички останали, съжалявам, че той се оттегли от литературната сцена – споделя френският писател. – Осезаема е липсата на гласа му в нашето време. Искане ми се Нейтън да се върне на сцената, като напише нов роман, но мисля, че това никога няма да се случи.“

Вероятно това наистина е така, но нека не забравяме, че замото на последния си роман Фуулс бе избрал следния цитат от „Крал Лир“: „Звездите горе са тези, които направляват нашия живот.“

Жан-Мишел Дюбоа

Писателят,
който спря да пише

Издателство „Калман-Левин“
ул. „Монпарнас“ №21
75 006 Париж
Изх. №379 529
Париж, 28 май 2018 г.

До
г-н Рафасел Батай
бул. „Аристид-Бриан“ №75
92 120 Монруж

Уважаеми господине,

Получихме Вашия ръкопис „Нерешителността на върхушката“ и Ви благодарим за доверието, което оказвате на нашето издателство.

Вашият ръкопис бе внимателно проучен от нашите рецензенти, но за съжаление, не съответства на типа книги, които в момента търсим.

Надяваме се да намерите издател за това произведение възможно най-скоро.

С уважение,
Секретариат на издателството

П.П. Ръкописът Ви остава на Ваше разположение в рамките на един месец. В случай че искате да го получите по пощата, моля, изпратете ни плик с марка.

I

Първото качество на един писател

*Първото качество на един писател
е да има здрав задник.*

ДАНИ ЛАФЕРИЕР¹

Вторник, 11 септември 2018 г.

I

Платната плющяха от вятъра под ярко небе. Яхтата бе напуснала бреговете на департамента Вар малко след 1 часа на обяд и сега се носеше със скорост от пет възела към остров Бомон. Седнал до капитана на навигационния мостик, аз бях опиянен от изпълнения с обещания морски въздух и бях потънал в съзерцание на сияещото в златисти отблясъци Средиземно море.

Тази сутрин бях напуснал гарсоньерата си в Париж, за да хвана влака стрела за Авиньон в 6 часа. В Папския град² се придвижих с автобус до Йер, а след това с такси до малкото пристанище Сен Жюлиен ле Роз – единственото пристанище, което

¹ Интелектуалец, писател и сценарист с хаитянски произход, живеещ в Канада. Носител е на наградата „Медичи“ през 2009 г. за романа си „Загадката на завръщането“. Член е Френската академия.

² В периода от 1309 до 1377 г. Авиньон е седалище на Католическата църква.

предлагаше фериботен превоз до остров Бомон. Заради поредното закъснение на влака бях изпуснал за пет минути единствения обеден ферибот. Докато сновях по кея, влачейки куфара си, капитанът на една холандска яхта, който се канеше да отиде да вземе пасажерите си от острова, любезно ми предложи да пътувам дотам с него.

Току-що бях навършил двацет и четири и се намирах в сложен етап от живота си. Две години по-рано бях завършил бизнес училище в Париж, но не търсех работа, съответстваща на образованието ми. Бях завършил тази специалност само за да угодя на родителите си, но не исках животът ми да премине под знака на бизнес управление, маркетинг или финанси. През последните две години бях сменил различни временни работи, за да си плащам наема, но бях посветил цялата си творческа енергия на писането на романа „Нерешителността на върхушката“, който бе отхвърлен от дузина издателства. Бях закачил всички писма за отказ на таблото над бюрото си и всеки път, когато забивах габърчето в корковата повърхност, имах чувството, че го забивам в сърцето си – толкова моето униние бе съизмеримо с моята страст към писането.

За щастие, тези моменти на депресия не продължаваха много дълго. Досега винаги бях успявал да се убедя, че тези неуспехи са просто предпоставка за успеха. За да повярвам в това, аз се придържах към бележити примери. Стивън Кинг често казваше, че трийсет издателства отхвърлили романа му „Кери“. Половината лондонски издатели бяха сметнали първия том за Хари Потър за „твърде дълъг за деца“. Преди да стане най-продавания научно-фантастичен роман в света, „Дюн“ на Франк Хърбърт е бил отхвърлян двацет пъти. Колкото до Франсис Скот Фицджералд, той, изглежда, бе тапицирал стените на кабинета си със сто двацет и двете писма за отказ, получени от списанията, на които бе предложил своите разкази.

2

Обаче този Метод на Куе¹ започна да не действа. Въпреки волевите ми усилия ми беше трудно да седна да пиша. И не синдромът на празната страница или липсата на идеи ме парализираха, а пагубното впечатление, че вече не се развивам в творческо отношение. Впечатлението, че не знам в каква посока да вървя. Нуждаех се от свеж поглед върху работата ми, от личност, която да е едновременно доброжелателна и безкомпромисна. В началото на годината се бях записал на курс по творческо писане, организиран от престижно издателство. Бях възложил големи надежди на това писателско ателие, но бързо се бях разочаровал. Писателят, който го водеше – Бернар Дюфи, романист, преживял своя звезден миг през 90-те години, – се представяше като „майстор на стила“ – това бяха собствените му думи. „Цялата ви работа трябва да бъде съсредоточена върху езика, а не върху историята – повтаряше той през цялото време. – Историята е необходима само за да служи на езика. Една книга не може да има друга цел освен търсенето на формата, ритъма, хармонията. Именно там е възможна оригиналност, защото още от времето на Шекспир всички истории вече са написани.“

Похарчването на хиляда евро за този курс по писане, състоящ се от три четиричасови занятия, ме беше вбесило и ме беше оставило без никакви средства. Може би Дюфи беше прав, но аз лично мислех точно обратното – стилът не беше самоцел. Първото качество на един писател е да знае как да заплени читателя си с добра история. История, способна да го откъсне от неговото битие, за да го потопи в душевния свят и действителността на персонажите. Стилът беше само средство за раздвижване и придаване на по-голяма яркост на повествованието. По принцип нямах никаква нужда от мнението на академичен писател като Дюфи. Единственото мнение, което ми се искаше да полу-

¹ Метод, основаващ се на съзнателното самовнушение, на френския психолог д-р Емил Куе (1857–1926).

ча, единственото, което имаше значение за мен, беше мнението на моя идол – любимият ми писател Нейтън Фоулс.

Бях открил книгите му в края на юношеството си, по времето, когато Фоулс отдавна бе престанал да пише. Третия му роман „Съкрушените“ бях получил като подарък за раздяла от Диан Лабори – моята приятелка от последния клас в гимназията. Романът ме беше разтърсил повече от загубата на любовта, каквато всъщност не бе имало. След това бях прочел първите му две книги – „Странната Лорелай“ и „Едно американско градче“. Оттогава не бях чел нищо толкова стимулиращо.

С уникалния си маниер на писане Фоулс сякаш се обръщаше директно към мен. Стилът му беше гладък, повествованието бе живо, наситено с напрежение. Аз, който по принцип не съм фен на никого, бях чел и препрочитал романите му, защото те ми разказваха за мен, за отношенията с другите, за трудността да управляваш живота си, за уязвимостта на хората и крехкостта на нашето съществуване. Те ми вдъхнаха сили и увеличиха десетократно желанието ми да пиша.

В годините след оттеглянето му от литературната сцена други писатели се бяха опитали да пишат в неговия стил, да пресъздадат неговата вселена, да подражават на начина, по който той водеше повествованието, или да имитират неговата чувствителност. Но според мен никой не бе успял да достигне висотата му. Имаше само един Нейтън Фоулс. Независимо дали го харесвах, или не, хората бяха принудени да признаят, че Фоулс е необикновен автор. Дори без да е видял заглавието или автора на книгата, достатъчно бе човек да прочете една страница от някой от романите му, за да разбере, че той го е написал, а аз винаги съм мислил, че това е истинският белег за таланта.

Бях проучил щателно романите му, за да се опитам да разгада техните тайни, а след това се бях осмелил да пробвам да установя контакт с него. Макар и да не хранех надежда, че ще получа отговор, бях му писал няколко пъти чрез неговото френско издателство и чрез литературния му агент в Съединените щати. Бях му изпратил и ръкописа си.

И ето че преди десет дни в бюлетина, качен на официалния сайт на остров Бомон, забелязах обява за работа. „Алената роза“ – малката книжарница на острова, търсеше служител. Кандидатствах директно, като изпратих имейл на адреса на книжарницата, и още същия ден собственикът ѝ Грегоар Одибер ми позвъни чрез фейстайм, за да ми съобщи, че одобрява кандидатурата ми. Мястото беше вакантно за три месеца. Заплатата не беше голяма, но Одибер ми осигуряваше квартира и две хранения на ден във „Фор дьо Кафе“ – един от ресторантите на градския площад.

Бях щастлив, че получих тази работа, която от това, което разбрах от думите на книжаря, щеше да ми осигури време да пиша в една вдъхновяваща обстановка и която, бях сигурен в това, щеше да ми даде възможност да се срещна с Нейтън Фоулс.

3

Една маневра на капитана намали скоростта на яхтата.

– Суша точно пред нас! – извика той и посочи с брадичка силуета на острова, който се очертаваше на хоризонта.

Разположен на три четвърти час път с кораб от бреговете на департамента Вар, остров Бомон имаше формата на полумесец. Дълга, дълга петнайсет километра и широка шест. Винаги представяха острова като диво, съхранило природата си райско кътче. Една от перлите на Средиземно море, където се редуваха по-широки и открити заливи с тюркоазени води, тесни заливчета, обградени от стръмни скали, борови гори и пясъчни плажове. Безкраен Лазурен бряг, но без туристи, замърсяване и бетон.

През изминалите десет дни бях имал достатъчно време да прочета всичко, което намерих, за острова. От 1955 г. Бомон принадлежеше на дискретната фамилия италиански индустриалци Галинари, която в началото на 60-те години бе инвестирала огромни средства за неговото благоустройство, като бе извършила мащабни работи за водоснабдяването и терасирането му и бе изградила от нулата едно от първите яхтени пристанища на брега.

С течение на годините развитието на острова следваше твърда линия – никога да не се жертва благополучието на неговите обитатели заради така наречената модернизация. А за островитяните имаше две ясно очертани заплахи. Това бяха спекулантите и туристите.

За да се ограничи строителството, Съветът на острова бе възприел едно просто правило, което се състоеше в замразяването на общия брой водомери – стратегия, заимствана от дългогодишната практика на градчето Болинас в Калифорния. В резултат на това през последните трийсет години населението наброяваше около хиляда и петстотин души. В Бомон нямаше агенция за недвижими имоти – част от имотите се предаваха от семейство на семейство, а останалата част чрез кооптация¹. Що се отнася до туризма, той беше ограничен благодарение на бдителния контрол на връзките с континента. В разгара на летния сезон, както и посред зима, само едно корабче – прочутият „Дръзки“, което погрешно наричаха ферибот – правеше по три курса на ден: в 8 часа сутринта, в 12:30 на обяд и в 7 часа вечерта, от кея на пристанището в Бомон до този в Сен Жюлиен ле Роз. Всичко това се правеше по стария начин – без предварителна резервация, като винаги се даваше предимство на местните жители.

Казано по-точно, Бомон не беше враждебно настроен към пристигането на туристи, но за тях не беше планирано нищо. На острова имаше общо три заведения – два ресторанта и една кръчма. Нямаше хотел, а частните квартири бяха рядкост. Но колкото повече обезкуражаваха хората да ходят там, толкова повече мястото придобиваше загадъчност и ставаше по-популярно. Освен местното население, което живееше там цялогодисно, богатите му жители притежаваха и втори дом. През десетилетията някои индустриалци и неколцина хора на изкуството бяха запленили от тази прелестна, пасторална и спокойна обстановка. Собственик на високотехнологична компания и двама-

¹ Включване на нови членове в състава на вече избран орган с решение на самия орган без ново допитване до избирателите.

трима шефове от винарската промишленост бяха успели да си купят вили там. Но независимо от нивото им на известност или богатство всички гледаха да не бият на очи. Островната общност беше склонна да приеме в лоното си нови членове, при условие че те възприемат ценностите, които винаги са били изповядвани от жителите на Бомон. Нещо повече, често последните заселници най-ожесточено защитаваха приелия ги остров.

Тази затвореност на общността пораждаше много критики и дори дразнеше онези, които бяха изключени от нея. В началото на 80-те години социалистическото правителство бе планирало да откупи Бомон: официално – за да категоризира мястото, но в действителност – за да сложи край на този нарушаващ правата на другите граждани статут на острова. Бяха последвали масови протести и правителството бе принудено да отстъпи. Оттогава държавната администрация се беше примирила – остров Бомон бе специално място. И така на един хвърлей от бреговете на департамента Вар съществуваше рай, къпещ се в кристално чисти води. Кътче от Франция, което не беше съвсем френско.

4

Щом слязох на сушата, повлякох куфара си по бетонния кей. Яхтеното пристанище не беше много голямо, но беше добре оборудвано, оживено и изпълнено с очарование. Малкият град бе разположен амфитеатрално по протежение на целия залив – стъпаловидни ивици от разноцветни къщи, които искряха под блестящото синьо небе. Техните ярки краски и разположението им ми напомниха за гръцкия остров Хидра, който бях посетил като юноша с родителите си, но в следващия момент, когато поех по тесните, стръмни улици, се озовах в Италия през 60-те години на миналия век. Малко по-късно, когато се изкачих достатъчно високо и за пръв път видях плажовете и техните бели дюни, си помислих за пясъчните брегове на Масачусетс. По време на тази първа среща с острова, докато колелцата на куфара ми трополяха по настилката на улиците, които

водеха към центъра на града, си дадох сметка, че своеобразието и магията на Бомон се дължат именно на този загадъчен конгломерат от прилики. Бомон беше като хамелеон, едно уникално и неподлежащо на класификация място, което бе безполезно да се анализира или обяснява.

Пристигнах бързо на централния площад. С облика си на провансалско село този път мястото изглеждаше като излязло от роман на Жан Жионо. Плас де Мартир беше невралгичната точка на Бомон. Сенчест площад, ограден от часовникова кула, мемориален паметник, пещ фонтан и площадка за игра на пентанк¹.

Засенчени от лозници и разположени един до друг, бяха двата ресторанта на острова: „Сен Жан д’Ивер“ и „Фор дьо Кафе“. На една маса пред втория разпознах сухата фигура на Грегوار Одибер, който дождаше порцията си артишок с лютив сос. Той приличаше на учител от старата школа – с прошарена козя брадичка, мъжка жилетка и дълго сако от намачкан лен.

Книжарят също ме позна и с царствен жест ме покани на масата си, като ми предложи лимонада, сякаш бях на дванайсет години.

– Искам веднага да ви предупредя, че затварям книжарницата в края на годината – обяви той, без да се церемони.

– Как така?

– Точно затова си търся сътрудник – за систематизиране, малко счетоводна дейност и изготвяне на окончателната инвентаризация.

– Ще я закривате ли?

Той кимна утвърдително, като отопи със залък зехтина от чинията си.

– Но защо?

– Вече не е рентабилна. Работата ми непрекъснато намалява през годините и няма тепърва да потръгне. Пък и знаете как

¹ Игра с метални топки, възникнала във Франция в началото на ХХ в., но с много по-стар провансалски произход. Днес тя е национален спорт на Франция.

стоят нещата – властите спокойно оставят да просперира интернет гигантите, които не плащат данъците си във Франция.

Книжарят въздъхна, остана замислен за няколко секунди и добави полупесимистично, полупровокативно:

– Освен това нека бъдем реалисти: защо човек да си прави труда да ходи в книжарница, когато може да си поръча да му доставят книга с три кликания на смартфона!

– По много причини! Опитайте ли да намерите купувач?

Одибер сви рамене.

– Никой не се интересува. Днес нищо не е по-недоходоносно от книгите. Моята книжарница не е първата, която ще бъде закрыта, и няма да е последната.

Той наля останалото в каничката му вино в чашата си, която изпи на един дъх.

– Ще ви покажа „Алената роза“ – каза Одибер, като сгъна салфетката си и стана от стола.

Последвах го през площада към книжарницата. На мрачната витрина бяха изложени книги, които със сигурност събираха прах от месеци. Одибер отвори вратата и отстъпи встрани, за да ми направи път да вляза.

Вътрешността на книжарницата също беше мрачна. Пуснатите завеси на прозорците лишаваша мястото от всякакъв блясък. Рафтовете от орехово дърво притежаваха стил, разбира се, но навяваха усещането за твърде много класика и дори снобизъм. Култура в най-академичния ѝ вид. Доколкото бях схванал характера на книжаря, веднага си представих, че той ще получи инфаркт, ако бъде принуден да продава научна фантастика, фентъзи или комикси.

– Ще ви покажа стаята – каза Грегوار, като посочи дървено стълбище в дъното на магазина.

Жилището на Одибер беше на първия етаж. Моята квартира се намираще на втория – продълговато мансардно студио. Като отворих скърцащите френски прозорци, бях приятно изненадан да откроя, че има тераса с изглед към площада. Невероятната панорамна гледка, стигаща чак до морето, малко по-вдигна духа ми. Пред очите ми се разкриваше лабиринт от тесни

улички, които се виеха между постройките от потъмнял от времето жълт пясъчник, преди да стигнат до брега.

След като наредих багажа си, слязох при Одибер в книжарницата, за да разбера какво наистина очакваше от мен.

– Безжичният интернет не работи много добре – предупреди ме той, като включи стария компютър. – Често е необходимо да се рестартира модемът, който е на първия етаж.

Докато компютърът се събуди, книжарят включи малък газов котлон и напълни с вода резервоара на кафеарка тип „Кубинка“.

– Ще пиете ли едно кафе?

– С удоволствие.

Докато той приготвяше двете чаши кафе, аз обиколих магазина. На корковата дъска зад бюрото бяха забодени стари издания на „Ливр Ебдо“¹, датиращи от времето, когато Ромен Гари² все още пишеше – е, леко преувеличавам. Прииска ми се да дръпна докрай завесите, да изхвърля протритите червени пътеки, да променя изцяло подредбата на книгите по всички рафтове и маси. Сякаш прочел мислите ми, Одибер каза:

– „Алената роза“ съществува от 1967 година. Книжарницата няма съвременен облик, но някога бе истинска институция. Много френски и чужди автори са идвали тук да се срещнат с читатели и да раздават автографи.

Той извади от едно чекмедже книга за гости с кожена подвързия и ми я подаде, за да я прегледам. Докато я прелиствах, сред снимките видях тези на Мишел Турние, Жан-Мари Гюстав Льо Клезьо, Франсоаз Саган, Жан д'Ормесон, Джон Ървинг, Джон Льо Каре и... Нейтън Фуолс.

– Наистина ли ще затворите книжарницата?

– Без никакво съжаление – отвърна твърдо той. – Хората вече не четат, това е факт.

Меко го поправих:

¹ Френско литературно списание.

² Френски писател (1914–1980), двукратен лауреат на престижната литературна награда „Гонкур“.

– Може хората да четат различни неща, но продължават да четат.

Одибер изключи газовия котлон, за да спре свистенето на кафеварката.

– В крайна сметка разбирате какво имам предвид. Не говоря за развлекателната, а за истинската литература.

„Разбира се, прословутата „истинска литература“... При хората като Одибер винаги настъпваше момент, когато се повдигаше тази тема или темата за „истинските писатели“. Само че аз никога не бях позволявал някой да ми казва какво да чета или какво да не чета. А и този маниер някой да си присвоява правото да бъде съдник, който да решава какво е и какво не е литература, ми се струваше неимоверно претенциозен.

– Познавате ли много истински читатели около вас? – попита оживено книжарят. – Говоря за интелigentни читатели, които прекарват значително време в четене на сериозни книги.

Без да изчака отговора ми, той продължи разпалено:

– Между нас казано, колко истински читатели има във Франция? Десет хиляди? Пет хиляди? А може би и по-малко.

– Смятам, че сте песимист.

– Нищо подобно! Трябва да се примирим с това – ние навлизаме в литературна пустиня. Днес всеки иска да бъде писател и вече никой не чете.

За да се измъкна от този разговор, му показах снимката на Фоулс, залепена в книгата за гости.

– Познавате ли Нейтън Фоулс?

Одибер се намръщи и на лицето му се изписа подозрение.

– Малко. Е, доколкото може да се познава истински Нейтън Фоулс.

Той ми подаде чаша кафе с цвят и консистенция на мастило.

– Когато дойде тук за среща с автограф през 1995 или 1996 година, Фоулс за първи път стъпваше на острова. Той веднага се влюби в него. Аз дори му помогнах да купи къщата си „Южният кръст“. Но впоследствие връзката между нас почти напълно се прекъсна.

– Той идва ли понякога в книжарницата?

– Не, никога.

– Ако отида да го видя, смятате ли, че ще се съгласи да ми даде автограф?

Одибер поклати отрицателно глава и каза с въздишка:

– Наистина ви съветвам да забравите тази идея – това е най-добрият начин да получите куршум.